



**Pranešimas spaudai**  
Liuksemburgas, 2022 m. liepos 6 d.

## **Auditoriai abejoja ES bendruomenės inicijuotos vietos plėtros metodo rezultatais**

1991 m. pradėta įgyvendinti programa LEADER (ES kaimo plėtros dalyvaujamoji ir principu „iš apačios į viršų“ grindžiama politika) padėjo palengvinti dalyvavimą vietos lygmeniu. Tačiau jos metodas yra brangus, o patvirtinimo procesai lėti. Praėjus daugiau kaip dešimtmečiui po pirmojo audito, šiandien paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje Europos Audito Rūmai daro išvadą, kad nėra daug įrodymų, leidžiančių manyti, kad LEADER metodo nauda yra didesnė už susijusias išlaidas ir rizikas.

ES kaimo, miesto ir pakrančių vietovių projektams taikė LEADER (bendruomenės inicijuotos vietos plėtros) metodą, kuriam 2014–2020 m. laikotarpiu planuota skirti iki 9,2 milijardo eurų. Taikant šį metodą, siekiama pasinaudoti vietos bendruomenių ekspertinėmis žiniomis ir patirtimi, kad būtų nustatyti jų plėtros poreikiai. Šiame procese labai svarbios yra vietos veiklos grupės: jos padeda rengti vietos plėtros strategiją ir yra atsakingos inicijuojant bei plėtojant tikrus vietos poreikius atitinkančius projektus. Nors pagal aprašymą LEADER atrodo patrauklus, lieka klausimas, ar šis metodas buvo naudingas vietoje.

*„LEADER metodas sukurtas pagirtinu tikslu: juo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas dalyvauti vietos lygmeniu ir suteikti daugiau galių ES kaimo vietovėms – teigė už auditą atsakinga Audito Rūmų narė Eva Lindström. – Dėl to atsiranda papildomų išlaidų ir rizikų, kurios galėtų būti pagrįstos, jei metodas duotų papildomos naudos, palyginti su kitų rūšių ES išlaidų programomis. Tačiau nenustatėme apčiuopiamų įrodymų, kad taip buvo: daugelis mūsų tikrintų projektų galėjo būti finansuojami mažesnėmis išlaidomis iš kitų ES fondų.“*

Auditoriai pripažįsta, kad LEADER paprastai palengvina dalyvavimą vietos lygmeniu. Tačiau vietos veiklos grupės dažnai nėra reprezentatyvios, o moterys ir jaunimas šiuo lygmeniu vis dar dalyvauja nedaug. Kadangi LEADER yra dalyvavimu grindžiamas metodas, susidaro didelės administracinės ir veiklos išlaidos. Jos apima veiklą, kuria siekiama įtraukti vietos bendruomenę, remti pareiškėjus ir nustatyti papildomus administracinius reikalavimus, palyginti su pagrindinėmis išlaidų programomis. Europos Komisijos duomenimis, iki 2020 m. pabaigos šios išlaidos iš viso sudarė daugiau kaip 1 milijardą eurų (t. y. ketvirtadalį visų išlaidų). Auditoriai teigia, kad projektų paraiškų teikimo ir tvirtinimo procesai, kurie gali sudaryti iki aštuonių etapų, tebėra pernelyg sudėtingi ir pernelyg lėti. Todėl valstybės narės apmokėjo tik 39 % projektų, o viena valstybė narė (Slovakija) visiškai nefinansavo jokių projektų.

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu).

**ECA Press**

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: [press@eca.europa.eu](mailto:press@eca.europa.eu) @EUAuditors [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu)

Savo ataskaitoje auditoriai taip pat atkreipia dėmesį į tai, kaip naudojamas finansavimas. Kai kuriose ES šalyse, pavyzdžiui, Vokietijoje, LEADER arba bendruomenės inicijuotos vietos plėtros lėšomis finansuojami kaimų kelių, gatvių apšvietimo ar vaikų darželių projektai, kurie paprastai yra teisės aktais nustatytos užduotys, kurias turi atlikti nacionalinės, regioninės ar savivaldybių institucijos. Be to, remiami projektai, pavyzdžiui, traktorių pirkimas ūkininkams, kartais galėtų būti geriau ir tikslingiau įgyvendinti taikant su LEADER nesusijusias kaimo plėtros priemones ir vykdant kitas ES išlaidų programas.

Apskritai auditoriai daro išvadą, kad nėra daug įrodymų, leidžiančių manyti, kad papildoma LEADER nauda pateisina jos išlaidas, palyginti su kitų rūšių finansavimu. Europos Komisija šiuo metu nagrinėja LEADER aktualumą, veiksmingumą, efektyvumą, nuoseklumą ir pridėtinę vertę. Tačiau jos vertinimas bus paskelbtas ne anksčiau nei kitais metais. Atsižvelgiant į papildomas išlaidas ir su tuo susijusias rizikas, taip pat į tai, kad vis dar trūksta įrodymų apie naudą, ES auditoriai ragina atlikti visapusišką ir išsamų LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros metodo vertinimą.

### **Bendroji informacija**

2014–2020 m. laikotarpiu LEADER buvo privaloma visų kaimo plėtros programų dalis. Nuo to laiko ES teisės aktuose reikalaujama, kad valstybės narės, išskyrus Kroatiją, bent 5 % savo kaimo plėtrai skirtų lėšų skirtų LEADER.

Specialioji ataskaita 10/2022 „*Dėl LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros palengvėja dalyvavimas vietos lygmeniu, tačiau vis dar nepakankamai įrodyta papildoma nauda*“ pateikta Audito Rūmų interneto svetainėje ([eca.europa.eu](http://eca.europa.eu)).

Atliekant šį auditą taip pat atsižvelgta į ankstesnę specialiąją ataskaitą „*Kaimo plėtros LEADER metodo įgyvendinimas*“, kuri buvo paskelbta 2010 m.

Audito Rūmai savo specialiąsias ataskaitas pristato Europos Parlamentui ir ES Tarybai, taip pat kitoms suinteresuotosioms šalims – nacionaliniams parlamentams, pramonės sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams ir pilietinės visuomenės atstovams. Didžioji dauguma ataskaitose pateiktų rekomendacijų yra praktiškai įgyvendinamos.

### **Kontaktai spaudai**

Audito Rūmų spaudos tarnyba: [press@eca.europa.eu](mailto:press@eca.europa.eu)

- Vincent Bourgeois: [vincent.bourgeois@eca.europa.eu](mailto:vincent.bourgeois@eca.europa.eu), mob. tel. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: [damijan.fiser@eca.europa.eu](mailto:damijan.fiser@eca.europa.eu), mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: [claudia.spiti@eca.europa.eu](mailto:claudia.spiti@eca.europa.eu), mob. tel. (+352) 691 553 547